

бути і мають залишатися на високому рівні так, як це є дуже важливим елементом існування розвитку повітряних транспортних суден.

### *Література*

1. Повітряне право України: навчальний посібник / За заг. ред. В. В. Костицького. – Дрогобич: Коло, 2011. – 552 с.
2. Тетарчук І. К. Транспортне право України: Навчальний посібник для підготовки до іспитів / І. К. Тетарчук. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 304 с.
3. Транспортне право України: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / М. Л. Шелухін, О. І. Антонюк, В. О. Вишневецька та ін.; за ред. М. Л. Шелухіна. – К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2008. – 896 с.

УДК 347.8:656.7.072/073(043.2)

**Сай Р. Є., Іванова В. В.,** студентки,  
Юридичний інститут,  
Національний авіаційний університет, м. Київ  
Науковий керівник: Пильгун Н. В., к.ю.н., доцент

### **АВІАТРАНСПОРТУВАННЯ ПАСАЖИРІВ І БАГАЖІВ**

Процес переходу України до розвинутої ринкової економіки зумовив гостру потребу у створенні певної сприятливої правової бази для розвитку держави у сфері повітряних перевезень. В єдиній транспортній системі особливе місце посідає повітряний транспорт.

З огляду на швидкі темпи зростання науково-технічного потенціалу людства, розширення міжнародних зв'язків, будучи універсальним, повітряний транспорт здійснює цілий ряд робіт в різних сферах людської діяльності, необхідних для галузей економіки України, які не можуть виконати інші види транспорту.

Сфера перевезення повітряним транспортом є однією із найпоширеніших, і тому норми національного законодавства мають відповідати міжнародним стандартам у сфері перевезення. Серед джерел правового регулювання повітряних перевезень можна вказати на: Цивільний і Господарський кодекси України, Повітряний кодекс, Закон України «Про транспорт», двосторонні міжнародні угоди про повітряне сполучення, міжнародно-правові акти.

Систематизація джерел регулювання повітряних вантажних перевезень дозволяє простежити тенденції зближення вітчизняного і міжнародного законодавства у сфері повітряних перевезень. Тому надано увагу уніфікації норм національного законодавства і міжнародних конвенцій та інших угод, які регулюють повітряні перевезення.

Створення у 1944 р. міжурядової спеціалізованої установи – Міжнародної організації цивільної авіації (далі – ІКАО), яка почала функціонувати у 1947 р., призвело до об'єднання зусиль по врегулюванню повітряних перевезень понад 160 країн світу. ІКАО досліджує проблеми організації міжнародної цивільної авіації, повітряних трас, створення аеропортів і аеронавігаційних засобів, розробляє міжнародні стандарти для конструювання й експлуатації повітряних суден, правила з використання устаткування, засобів зв'язку і контролю над польотами; сприяє уніфікації митних, імміграційних і санітарних правил і т.д. [1, с. 53].

Щодо повітряного перевізника, то це центральний суб'єкт відносин перевезення. Повітряним перевізником визнається будь-яка юридична чи фізична особа, яка виконує повітряні перевезення і має права експлуатанта авіаційної техніки. Повітряні перевезення виконуються на підставі договору. Кожний договір повітряного перевезення та його умови посвідчуються документом на перевезення, який видається авіаційним підприємством або уповноваженими ним організаціями чи особами (агентами). Документами на перевезення є: квиток – при перевезенні пасажирів; багажна квитанція – при перевезенні речей пасажирів як багажу; відповідні документи – при перевезенні вантажу, пошти та інших предметів. Форми документів на перевезення та правила їх застосування встановлюються Укравіатрансом.

Авіаційні перевезення поділяються на внутрішні перевезення та міжнародні перевезення. Внутрішні перевезення – це перевезення, при яких пункт відправлення і пункт призначення розташовані на території однієї держави і перевезення не передбачає зупинки на території іншої держави. Міжнародне перевезення – це перевезення, здійснюване відповідно до договору міжнародного повітряного перевезення, при якому пункт відправлення і пункт призначення незалежно від наявності перевантаження або перерви в перевезенні розташовані: на території двох держав, на території тієї самої держави, якщо передбачена зупинка на території іншої держави.

Можна визначити так зване змішане перевезення – перевезення пасажирів, багажу або вантажу, здійснюване перевізниками різних видів транспорту.

Особливий вид перевезення – чартерне повітряне перевезення – виконується на підставі договору чартеру (фрахтування повітряного судна), за яким одна сторона (фрахтівник) зобов'язується надати іншій стороні (фрахтувальнику) за плату всю місткість одного чи кількох повітряних суден на один або кілька рейсів для повітряного перевезення пасажирів, багажу, вантажу і пошти або для іншої мети, якщо це не суперечить чинному законодавству України.

Договір перевезення вантажу посвідчується вантажною авіаційною накладною, яка підтверджує укладення договору повітряного перевезення вантажу між перевізником і відправником, умови перевезення і прийняття вантажу перевізником [2]. Умови договору, що містяться у вантажній накладній, являють собою короткий виклад основних положень щодо перевезення. Вантажна накладна складається і підписується відправником і вручається перевізнику разом із вантажем. У міжнародних перевезеннях правилами висуваються додаткові вимоги, зокрема ввезення, вивіз або транзит вантажу повинні бути дозволені законами і правилами країни, на територію, із території або через територію якої здійснюється перевезення. Правила встановлюють спеціальні терміни здійснення транспортних операцій, спеціально обумовлюються обов'язки по сплаті податків, мита і зборів, які накладаються на перевезений вантаж державними органами і місцевою владою або адміністрацією аеропорту будь-якої країни, на території, із території або через територію якої здійснюється перевезення і які підлягають сплаті відправником або одержувачем (перевізник може, але не зобов'язаний оплачувати такі податки, мита і збори, відправник і одержувач несуть перед перевізником солідарну відповідальність по відшкодуванню йому цих витрат). Питання міжнародних перевезень регулюється Конвенцією для уніфікації деяких правил міжнародних повітряних перевезень (Монреаль, 28 травня 1999 р.), Наказом Мінтрансу від 14.10.2003 № 793 «Про затвердження Правил повітряних перевезень вантажів», Наказом Мінтрансу від 25.07.2003 № 568 «Про затвердження Правил повітряних перевезень пасажирів і багажу» та іншими нормативними актами.

При будь-яких видах перевезень авіаційний перевізник завжди має право: встановити свої правила повітряних перевезень, які спрямовані на підвищення ефективності та якості перевезень і не містять умов та норм обслуговування пасажирів і клієнтури нижчих за рівень вимог, встановлених відповідним органом державної виконавчої влади; відмовити пасажиру в перевезенні у випадках, передбачених правилами перевезення на повітряних лініях [3].

Авіакомпанії визначають норму безкоштовного провозу зареєстрованого багажу в залежності від напрямку польоту та класу обслуговування. Перевізники можуть встановлювати розмір додаткової плати за зареєстрований багаж у разі перевищення допустимих норм. Пасажирам всіх класів дозволяється узяти в салон незареєстрований багаж (включається в загальну вагу багажу, що перевозиться безкоштовно). Норма безкоштовного провозу ручної поклажі встановлюється перевізником. Норми можуть відрізнятися залежно від класу обслуговування, маршруту

перевезення та / або типу повітряного судна. Якщо перевезення здійснюється більш ніж одним перевізником, кожен перевізник може встановлювати різні вимоги щодо багажу (як щодо зареєстрованого багажу, так і ручної поклажі).

Виходячи з вище наведеного, можна зробити висновок, що авіатранспортування пасажирів і багажів здійснюється відповідно до нормативної бази кожної держави.

Щодо України, то вона намагається вивести своє авіатранспортування на більш новий і якісний рівень, спираючись на європейський досвід, а також використовуючи норми міжнародного права.

### *Література*

1. Столярський О. В. Правове регулювання міжнародних перевезень: навч. посібник / О. В. Столярський – К.: Знання, 2012. – 318 с.
2. Інструкції з організації перевезень вантажів повітряним транспортом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1403-05>
3. Правила повітряних перевезень пасажирів і багажу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [www.utair.ua/ua/information/passrights/plrules.html](http://www.utair.ua/ua/information/passrights/plrules.html)

УДК 347.824.2(0432)

**Степанківська Н. А.**, студентка,  
Юридичний інститут,  
Національний авіаційний університет, м. Київ  
Науковий керівник: Головка С. Г., к.і.н., доцент

## **ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ПАСАЖИРІВ АВІАРЕЙСУ**

З неупинним розвитком суспільства більш вагомим виявляється вплив авіакомпаній на життєдіяльність, пересування та вибір транспорту населення у кожній країні. Останнім часом спостерігається тенденція зростання попиту на користування послугами авіакомпаній. У зв'язку з цим виникла потреба у правовому регулюванні правовідносин за участю пасажирів, що користуються послугами авіакомпаній. Їх недосконале функціонування дуже часто породжує порушення прав пасажирів, що завдає значної шкоди матеріального і морального характеру. З кожним роком дане питання постає все більш гостро, адже конкуренція на ринку надання авіапослуг зростає, а інтерес споживачів зростає. Саме тому забезпечення захисту прав пасажирів є надзвичайно важливим.